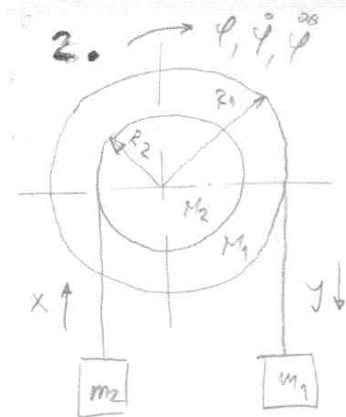
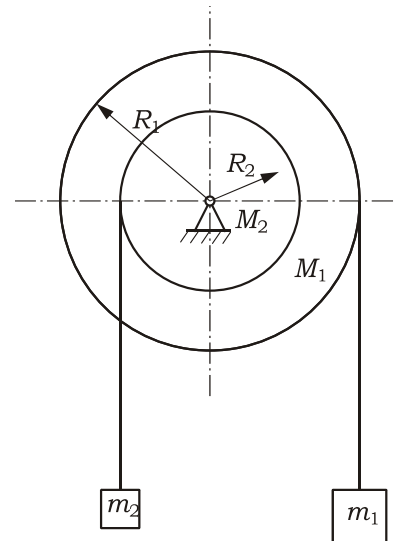

Dva tereta, masa m_1 i m_2 ($m_1=4m_2=m$), obješena su o dva laka nerastegljiva užeta, koji su obavijeni oko točkova poluprečnika R_1 i R_2 , $R_1=\frac{3}{2}R_2$, masa $M_1=M_2=m/2$, prema slici. Točkovi su međusobno kruto spojeni i mogu se obrtati oko zajedničke horizontalne ose O . Odrediti ugaono ubrzanje točkova smatrajući ih homogenim diskovima. Trenja zanemariti.

$$m_1 = m$$

$$m_2 = \frac{m}{4}$$

$$R_1 = \frac{3}{2} R_2$$

$$M_1 = M_2 = \frac{m}{2}$$

Kinematičke veze

$$dy = R_1 \cdot d\varphi$$

$$\dot{y} = R_1 \cdot \dot{\varphi}$$

$$y = R_1 \cdot \varphi$$

$$dx = R_2 \cdot d\varphi = \frac{2}{3} R_1 \cdot d\varphi$$

$$\dot{x} = R_2 \cdot \dot{\varphi} = \frac{2}{3} R_1 \cdot \dot{\varphi}$$

$$x = R_2 \cdot \varphi = \frac{2}{3} R_1 \cdot \varphi$$

Zakon o promjeni kinet. energ.

$$\frac{dE_k}{dt} = \frac{dA}{dt} \quad (A)$$

$$\bar{E}_k = \bar{E}_{k1} + \bar{E}_{k2} + \bar{E}_{kI} + \bar{E}_{kII}$$

$$\bar{E}_{k1} = \frac{m_1 \dot{y}^2}{2} = \frac{m (R_1 \dot{\varphi})^2}{2} = \frac{m R_1^2 \dot{\varphi}^2}{2}$$

$$\bar{E}_{k2} = \frac{m_2 \dot{x}^2}{2} = \frac{m}{4} \left(\frac{2}{3} R_1 \dot{\varphi} \right)^2 = \frac{m R_1^2 \dot{\varphi}^2}{18}$$

$$\bar{E}_{kI} = \frac{J_I \dot{\varphi}^2}{2} = \frac{1}{2} \left(\frac{M_1 R_1^2}{2} \right) \dot{\varphi}^2 = \frac{1}{2} \left(\frac{m R_1^2}{2} \right) \dot{\varphi}^2 = \frac{m R_1^2 \dot{\varphi}^2}{8}$$

$$\bar{E}_{kII} = \frac{J_{II} \dot{\varphi}^2}{2} = \frac{1}{2} \left(\frac{M_2 R_2^2}{2} \right) \dot{\varphi}^2 = \frac{1}{2} \frac{m}{2} \left(\frac{2}{3} R_1 \right)^2 \dot{\varphi}^2 =$$

$$\bar{E}_{kII} = \frac{m R_1^2 \dot{\varphi}^2}{18}$$

$$\bar{E}_k = \left(\frac{m R_1^2}{2} + \frac{m R_1^2}{18} + \frac{m R_1^2}{8} + \frac{m R_1^2}{18} \right) \dot{\varphi}^2 =$$

$$= \frac{36 + 4 + 9 + 4}{72} m R_1^2 \dot{\varphi}^2 = \frac{53}{72} m R_1^2 \dot{\varphi}^2$$

$$\frac{dE_k}{dt} = \frac{106}{72} m R_1^2 \dot{\varphi} \ddot{\varphi} = \frac{53}{36} m R_1^2 \dot{\varphi} \ddot{\varphi} \quad (B)$$

$$dA = G_1 \cdot dy - G_2 \cdot dx = mg \cdot R_1 \cdot d\varphi - \frac{m}{4} \cdot g \cdot \frac{2}{3} R_1 d\varphi =$$
$$= mg R_1 d\varphi - \frac{m}{6} g R_1 d\varphi = \frac{5}{6} mg R_1 d\varphi$$

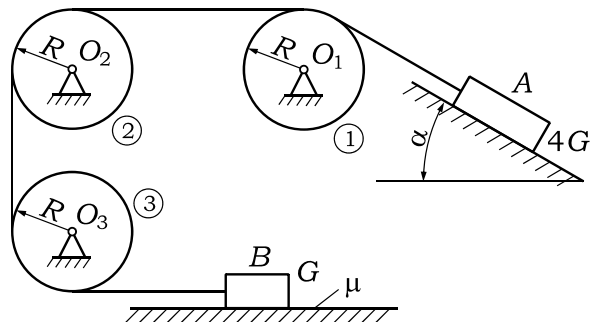
$$\frac{dA}{dt} = \frac{5}{6} mg R_1 \dot{\varphi} \quad (C)$$

(B) i (C) u (A):

$$\frac{53}{36} m R_1^2 \dot{\varphi} \ddot{\varphi} = \frac{5}{6} m g R_1 \dot{\varphi}$$

$$\boxed{\ddot{\varphi}} = \frac{36 \cdot 5}{53 \cdot 6} \cdot \frac{1}{R_1} g = \boxed{\frac{30}{53} \frac{g}{R_1}}$$

Po glatkoj strmoj ravni, s uglom nagiba $\alpha = 30^\circ$, spušta se teret A težine $4G$. Preko nepokretnih koturova 1,2 i 3 jednakih težina $\frac{G}{3}$ i jednakih poluprečnika R prebačeno je lako nerastegljivo uže, čiji je jedan kraj vezan za teret B, težina G , koji klizi po horizontalnoj hrapavoj ravni, koeficijenta trenja $\mu = \frac{1}{3}$. Odrediti ubrzanja tereta ako su koturovi 1,2 i 3 oblika diskova.

Za rješavanje zadatak koristit ćemo se zakonom o promjeni kinetičke energije sistema u obliku:

$$\frac{dE_K}{dt} = \frac{dA}{dt} \dots\dots\dots(A)$$

Kinetičku energiju sistema čine energije koturova i tereta:

$$E_K = E_{K1} + E_{K2} + E_{K3} + E_{KA} + E_{KB}$$

Pošto su koturovi identični i imaju isto kretanje vrijedi:

$$E_K = 3 \cdot E_{K1} + E_{KA} + E_{KB}$$

Koturovi vrše rotaciju, a tereti translaciju pa je kinetička energija sistema:

$$E_K = 3 \cdot \frac{I_1 \cdot \omega_1^2}{2} + \frac{m_A \cdot v_A^2}{2} + \frac{m_B \cdot v_B^2}{2}$$

Ako uvrstimo kinematske karakteristike kretanja za sva tijela u sistemu dobijamo:

$$E_K = 3 \cdot \left[\frac{1}{2} \cdot \frac{m_1 \cdot R^2}{2} \cdot \left(\frac{\dot{s}}{R} \right)^2 \right] + \frac{m_A \cdot \dot{s}^2}{2} + \frac{m_B \cdot \dot{s}^2}{2}$$

Konačni izraz dobijamo uvrštavanjem zadanih težina tijela:

$$E_K = \frac{G}{4g} \cdot \dot{s}^2 + \frac{2 \cdot G \cdot \dot{s}^2}{g} + \frac{G \cdot \dot{s}^2}{2g} = \frac{G + 8 \cdot G + 2 \cdot G}{4g} \cdot \dot{s}^2$$

$$E_K = \frac{11}{4 \cdot g} \cdot G \cdot \dot{s}^2 \dots\dots\dots(B)$$

Elementarni rad dobijamo uzimanjem u obzir težine tereta A i sile trenja koja djeluje na teret B koje vrše rad pri elementarnom pomjeranju $\vec{ds}$:

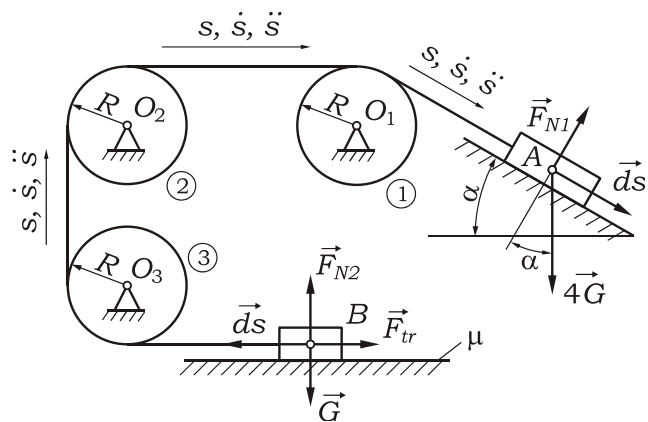
$$dA = 4\vec{G} \cdot \vec{ds} + \vec{F}_{tr} \cdot \vec{ds} = 4 \cdot G \cdot \sin \alpha \cdot ds - G \cdot \mu \cdot ds$$

$$dA = 4 \cdot G \cdot \frac{1}{2} \cdot ds - G \cdot \frac{1}{3} \cdot ds = \frac{5}{3} \cdot G \cdot ds \dots\dots\dots(C)$$

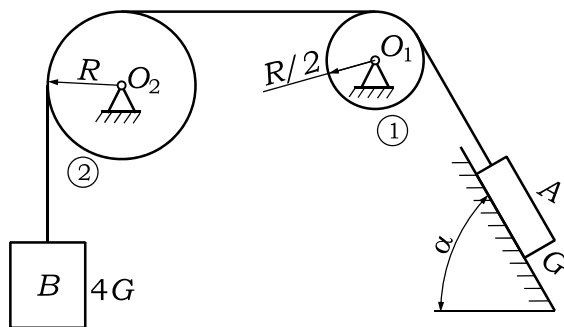
(C) i (B) u (A):

$$\frac{11}{2 \cdot g} \cdot G \cdot \dot{s} \cdot \ddot{s} = \frac{5}{3} \cdot G \cdot \dot{s}$$

$$\ddot{s} = \frac{10}{33} g$$

Po glatkoj strmoj ravni, s uglom nagiba $\alpha = 60^\circ$, diže se teret A težine G . Preko nepokretnih koturova 1 i 2 težina $\frac{G}{2}$ i $\frac{G}{4}$, te poluprečnika $\frac{R}{2}$ i R prebačeno je lako nerastegljivo uže, čiji je jedan kraj vezan za teret A, a drugi za kraj za teret B težine $4G$, koji se spušta vertikalno naniže. Odrediti ubrzanja tereta ako su koturovi 1 i 2 oblika diskova. Sva trenja zanemariti.

Rješenje:

Za rješavanje zadatak koristit ćemo se zakonom o promjeni kinetičke energije sistema u obliku:

$$\frac{dE_K}{dt} = \frac{dA}{dt}$$

Kinetičku energiju sistema čine energije koturova i tereta:

$$E_K = E_{K1} + E_{K2} + E_{KA} + E_{KB}$$

Koturovi vrše rotaciju, a tereti translaciju pa je kinetička energija sistema:

$$E_K = \frac{I_1 \cdot \omega_1^2}{2} + \frac{I_2 \cdot \omega_2^2}{2} + \frac{m_A \cdot v_A^2}{2} + \frac{m_B \cdot v_B^2}{2}$$

Ako uvrstimo kinematske karakteristike kretanja za sva tijela u sistemu, te momente inercije koturova koje smatramo diskovima, dobijamo:

$$E_K = \frac{1}{2} \cdot \frac{m_1 \cdot \left(\frac{R}{2}\right)^2}{2} \cdot \left(\frac{\dot{s}}{\left(\frac{R}{2}\right)}\right)^2 + \frac{1}{2} \cdot \frac{m_2 \cdot R^2}{2} \cdot \left(\frac{\dot{s}}{R}\right)^2 + \frac{m_A \cdot \dot{s}^2}{2} + \frac{m_B \cdot \dot{s}^2}{2}$$

$$E_K = \frac{1}{4} \cdot m_1 \cdot \dot{s}^2 + \frac{1}{4} \cdot m_2 \cdot \dot{s}^2 + \frac{m_A \cdot \dot{s}^2}{2} + \frac{m_B \cdot \dot{s}^2}{2}$$

Konačni izraz dobijamo uvrštavanjem zadanih težina tijela:

$$E_K = \frac{G}{8g} \cdot \dot{s}^2 + \frac{G}{16g} \cdot \dot{s}^2 + \frac{G \cdot \dot{s}^2}{2g} + 2 \frac{G}{g} \cdot \dot{s}^2$$

$$E_K = \frac{2+1+8+32}{16} \frac{G}{g} \cdot \dot{s}^2 = \frac{43}{16} \frac{G}{g} \cdot \dot{s}^2 \dots \dots \dots (B)$$

Elementarni rad dobijamo uzimanjem u obzir težine tereta A i B koje vrše rad pri elementarnom pomjeranju $\vec{ds}$:

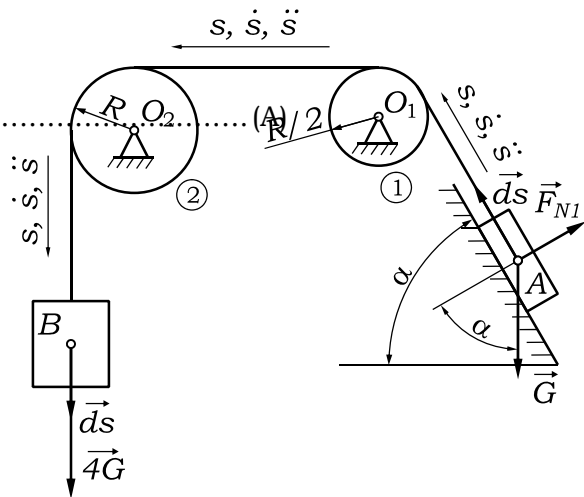
$$dA = 4\vec{G} \cdot \vec{ds} + \vec{G} \cdot \vec{ds} = 4 \cdot G \cdot ds - G \cdot \sin \alpha \cdot ds$$

$$dA = 4 \cdot G \cdot ds - G \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot ds = \frac{8 - \sqrt{3}}{2} G \cdot ds \dots \dots \dots (C)$$

(C) i (B) u (A):

$$\frac{43}{8 \cdot g} \cdot G \cdot \dot{s} \cdot \dot{s} = \frac{8 - \sqrt{3}}{2} \cdot G \cdot \dot{s}$$

$$\ddot{s} = \frac{32 - 4\sqrt{3}}{43} g = 0,583 g = 5,72 \frac{m}{s^2}$$

Kabina lifta E ima masu od 1,8 t, a protuteg F 2,3 t. Ukoliko motor pri pokretanju lifta pokreće pogonski kotur konstantnim momentom od 100 Nm, odrediti ubrzanje kabine lifta. Također odrediti vrijeme potrebno da kabina dostigne brzinu od 10 m/s iz stanja mirovanja. Koturovi A i B imaju masu od 150 kg i poluprečnik inercije $i = 0,2$ m. Zanemariti masu kablova i smatrati da ne proklizavaju.

$$\frac{dE_K}{dt} = \frac{dA}{dt}$$

$$E_K = E_{KA} + E_{KB} + E_{KE} + E_{KF}$$

$$E_K = 2 \cdot \left(\frac{1}{2} \cdot 150 \cdot 0,2^2 \cdot \dot{\varphi}^2 \right) + \frac{1}{2} \cdot 1,8 \cdot 10^3 \cdot (0,35 \cdot \dot{\varphi})^2 + \frac{1}{2} \cdot 2,3 \cdot 10^3 \cdot (0,35 \cdot \dot{\varphi})^2$$

$$E_K = 254,125 \dot{\varphi}^2$$

$$dA = M \cdot d\varphi + G_F \cdot 0,35 \cdot d\varphi - G_E \cdot 0,35 \cdot d\varphi$$

$$dA = 100 \cdot d\varphi + 2,3 \cdot 10^3 \cdot 9,81 \cdot 0,35 d\varphi - 1,8 \cdot 10^3 \cdot 9,81 \cdot 0,35 d\varphi$$

$$dA = 1816,75 d\varphi$$

$$\frac{dE_K}{dt} = 508,25 \dot{\varphi} \ddot{\varphi}$$

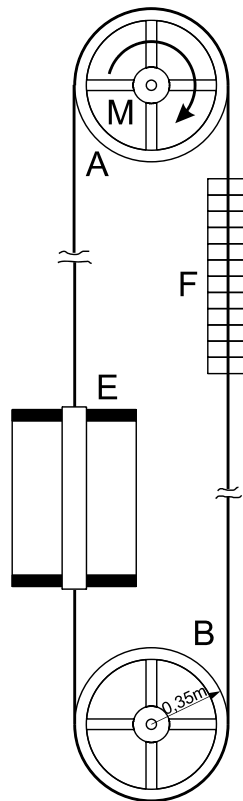
$$\frac{dA}{dt} = 1816,75 \dot{\varphi}$$

$$508,25 \dot{\varphi} \ddot{\varphi} = 1816,75 \dot{\varphi}$$

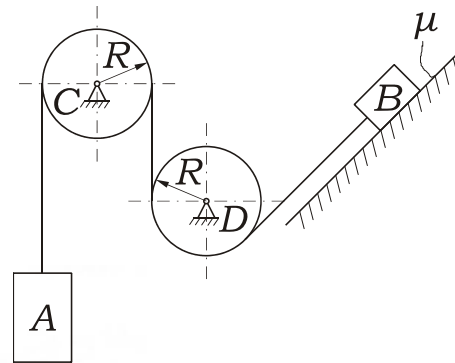
$$\ddot{\varphi} = \frac{1816,75}{508,25} = 3,575 \text{ s}^{-2}$$

$$a = \ddot{\varphi} \cdot 0,35 = 1,25 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$t = \frac{v}{a} = \frac{10}{1,25} = 8 \text{ s}$$

Sistem tijela se sastoji od dva tereta A i B, masa $m_A = 4 m_B$, $m_B = m$, povezanih užetom zanemarljive mase koje prelazi preko koturova C i D poluprečnika R , prema slici. Teret B klizi po strmoj ravni nagiba α uz koeficijent trenja μ . Smatrajući koturove homogenim diskovima masa $m_C = m_D = m$ izračunati ubrzanje tereta A.

$$\bar{E}_k = \bar{E}_{kA} + \bar{E}_{kB} + \bar{E}_{kC} + \bar{E}_{kD}$$

$$= \frac{m_A v_A^2}{2} + \frac{m_D v_D^2}{2} + \frac{I_D \omega_D^2}{2} + \frac{m_C v_C^2}{2} + \frac{I_C \omega_C^2}{2} + \frac{m_B v_B^2}{2}$$

$$v_A = v_B = \dot{s} \quad v_C = v_D = R \dot{\theta} \quad m_C = m_D = m$$

$$\omega_C = \omega_D = \frac{\dot{s}}{R} \quad m_A = 4m \quad m_B = m$$

$$\bar{E}_k = \frac{4m \dot{s}^2}{2} + \frac{m R^2 \cdot \dot{s}^2}{4 R^2} + \frac{m R^2 \cdot \dot{s}^2}{4 R^2} + \frac{m \dot{s}^2}{2}$$

$$\bar{E}_k = 3m \dot{s}^2$$

$$dA = G_A \cdot ds + G_B \cdot \sin \alpha \cdot ds - F_t \cdot ds$$

$$F_t = N \mu = G_B \cdot \cos \alpha \cdot \mu \quad \sum y = 0 \quad G_B \cdot \cos \alpha - N = 0$$

$$dA = 4m \cdot g \cdot ds + m \cdot g \cdot \sin \alpha \cdot ds - m \cdot g \cdot \cos \alpha \cdot \mu \cdot ds$$

$$= m g (4 + \sin \alpha - \cos \alpha \mu) \cdot ds$$

$$\frac{dE_k}{dt} = \frac{dA}{dt}$$

$$6m \dot{s} \ddot{s} = m g (4 + \sin \alpha - \cos \alpha \mu) \dot{s}$$

$$\ddot{s} = g \frac{4 + \sin \alpha - \cos \alpha \mu}{6}$$

